● *Tízéves a hallgatói mozgalom (2.)*

Jogokat szereztek

Mindössze két évvel a szegedi bölcsészek 1988 szeptemberi ülösztrájkja után az egyetemisták újra hallatták hangjukat szociális körülményeik rosszabbodása miatt, és ismét országos demonstrációt szerveztek. Akciójuk sikerrel járt, a művelődési minisztérium megállapodott velük. Ezután Szegeden is elkezdődött a hallgatói önkormányzat szervezése.

Alig kezdte el működését a rendszerváltás első kormánya, az egyetemi ifjúság – akár csak két évvel azelőtt – ismét felbolydult, amikor a kultuszminiszter, Andrásfalvy Bertalan 1990 augusztus végi rendeletével kisebbfajta érvágást hajtott végre a diákok szociális támogatásán. A rendelet ellen tiltakozott az Országos Felsőoktatási Érdekvédelmi Szövetség (OFÉSZ). A JATE-n a hallgatók Ideiglenes Érdekvédelmi Tanácsot alakítottak, amely szeptember 20-ára nagygyűlést hívott össze az Auditórium Maximumba. Ezen az összejövetelen elutasították a miniszter rendeletét, és javaslatokat dolgoztak ki azzal szemben. Andrásfalvy rendeletét egyébként a diáktanács egyik tagja látványosan darabokra tépte. A hallgatók azt is elhatározták, hogy 26-án megmozdulást tartanak Szeged belvárosában, ahol megpróbálják megnyerni ügyüknek a városi polgárokat is.

Kitapsolták Antallt

Még ennek előtte tovább szította a hangulatot Antall József miniszterelnök beszéde, amelyet 22-én egy választási nagygyűlésen mondott el az Ady téri épületben. A kormányfő, aki „törpe minoritásnak" nevezte a tiltakozó diákságot, azzal vádolta meg őket, hogy megmozdulásuk mögött ellenzéki pártérdekek húzódnak meg. A közönség egy részét alkotó hallgatók kitapsolták Antall Józsefet, aki kénytelen volt távozni az egyetem épületéből. Ekkor már az orvosegyetem és a tanárképző főiskola diákjai is kifejezték egyetértésüket a JATE hallgatóinak véleményével. A szeptember 26-ai országos demonstráció alkalmával Szegeden mintegy kétezer diák tüntetett. A megmozduláson egy „Felsőoktatás" feliratú koporsót vittek a menet élén, és ezzel jelképesen eltemették a felsőoktatást. A demonstráció eredményeként hamarosan tárgyalóasztalhoz ülhettek a diákok képviselői a minisztérium szakembereivel, hogy megállapodjanak – elsősorban – a hallgatói juttatások kérdésében. A megmozdulások szervezésében, a tárgyalásokban, és azt követően a hallgatói önkormányzat megszervezésében részt vett Fónyi Tamás, aki akkor matematika-filozófia szakra járt a JATE-n. Így emlékszik vissza a történtekre.

Huzavona

– Elindult a huzavona a hallgatók vezetői és a minisztérium között. Először levélben váltottak szót többször is, majd tárgyalásra hívták a diákmozgalom képviselőit. A megbeszéléseken alapvetően a hallgatói juttatásokról volt szó, nem tértünk ki a képzés minőségére, a szabad tanárválasztásra. A tárgyalócsoporton belül a fővárosi hallgatók képviselői távlati politikai jellegű követelésekkel is előálltak, ám bennünket akkor egyáltalán nem foglalkoztatott, hogy milyen felsőoktatási törvény születik, vagy hogyan alakítsuk át a tanári minősítési rendszert. Néhány forduló után, amikor még mindig kitartottunk a véleményünk mellett, a minisztériumban belátták, hogy nem tudnak meggyőzni bennünket, egyezkedniük kell. Végül sikerült megállapodást kötnünk, amelynek része volt a hallgatói normatíva is.

Ezek után hogyan szerveződött meg a hallgatói önkormányzat?

– Ettől a pillanattól kétfelé vált a szegedi önkormányzat és az OFÉSZ története. Az itteni önkormányzat 1995-ig komoly apparátussal, pénzzel, befolyással rendelkező szervezetté alakult, az OFÉSZ pedig fokozatosan beépült a kormányzati döntés-előkészítésbe, és nagy szerepe volt a felsőoktatási törvény vitájában. Szegeden az év végén választást tartottak a diákok körében, és akkor alakult meg az egyetemi hallgatói önkormányzat, amely ettől kezdve legálisan működött. Az diákönkormányzati képviselők bejutottak az egyetemi tanácsba, létrehozták apparátusukat, amely kezdetben egy emberből, egy törött írógépből és egy székből állt. Majd a szervezet – az egyetem vezetésével folytatott kemény harc során – fokozatosan elfoglalta azokat a pozíciókat, amelyeket ma is magáénak mondhat. Megszerezte a hallgatói ösztöndíjak felügyeletét, a tankönyvtámogatás kezelését, különféle bizottságokba delegált képviselőket. Az önkormányzat 1993-95-ben érte el tevékenységének csúcspontját.

A népszerűség elvesztése

Hogyan fogadták a diákok az önkormányzat létrehozását?

– A hallgatók eleinte örültek ennek, mert a testület akkoriban látványos dolgokat művelt. Kitalálta, hogy minden diáknak összvonalas bérletet biztosít. Továbbá az önkormányzat sok hivatali funkciót átvett, amivel megkönnyítette a hallgatók dolgát, akiknek ettől kezdve nem a tanulmányi osztályon kellett harcolniuk ügyeik elintézéséért. Ugyanakkor rengeteg működésbeli zavar jelentkezett, az első időszakban állandó tűzoltómunka folyt. Ennek az volt az oka, hogy az önkormányzat nem volt felkészülve a megszerzett feladatok ellátására. A huszonegynéhány éves diákoknak fogalmuk sem volt arról, hogyan kell egy hivatalt felépíteni, működtetni, nem volt tapasztalatuk abban, hogyan kell kommunikálni a hallgatókkal, amikor azok különféle panaszokkal fordulnak hozzájuk. Ekkor már nem dicsértek bennünket. A későbbi szavazásokon érezhetően kevesebben vettek részt.

(Folytatjuk.)

Hegedüs Szabolcs

● *Beszélgetés az egyetemi médiáról*

Tartalomhoz a forma

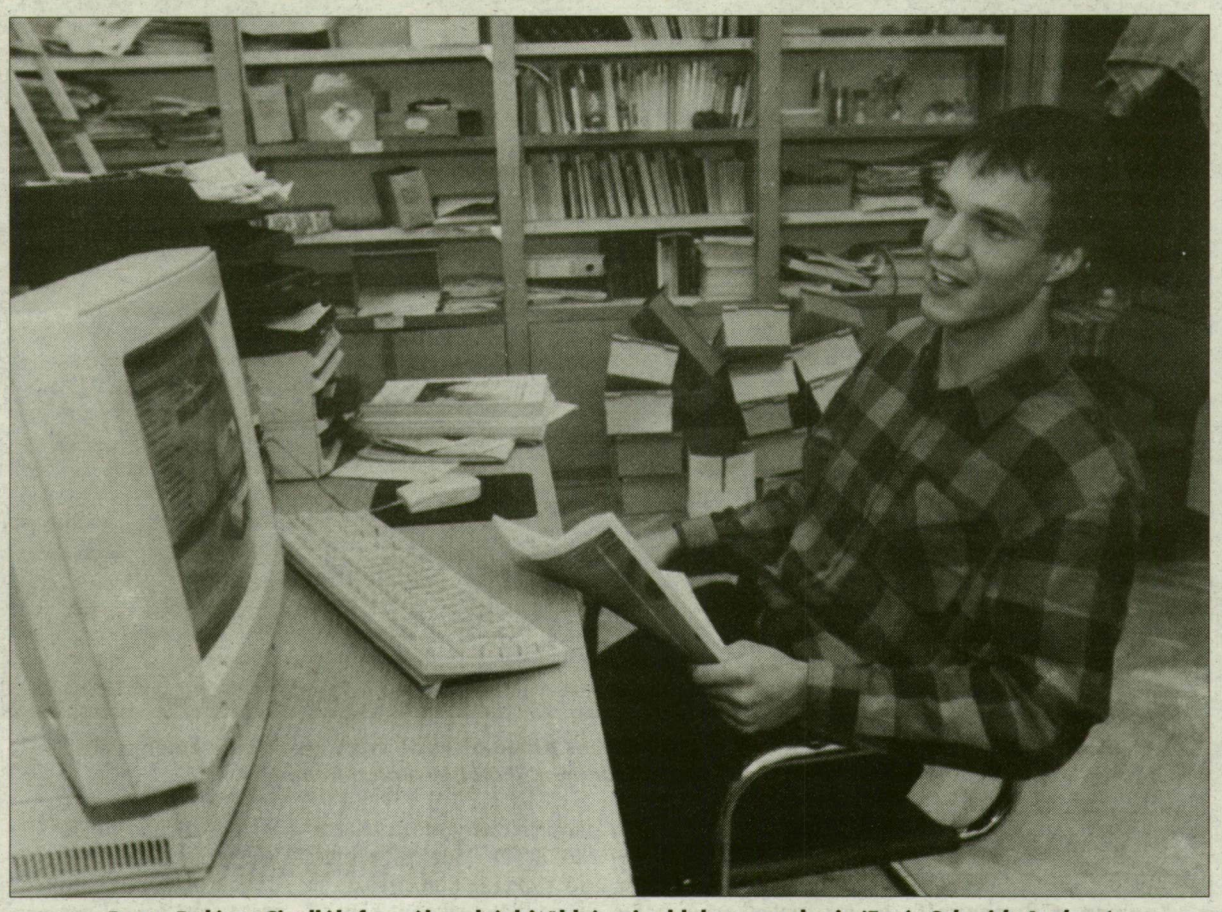

Barta Balázs: Cizellált formában bárkiről bármit el lehet mondani. ***(Fotó: Schmidt Andrea)***

Nálunk nincs cenzúra, csak öncenzúra; azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy egyetemi polgárok vagyunk, s egyszer diplomát adnak nekünk – nyilatkozta lapunknak Barta Balázs, a Szegedi Egyetem című lap főszerkesztője. A kommunikáció és szociológia szakos hallgató március óta áll az egyetemi média élén. Vele beszélgettünk a diáksajtó stílusáról és szabadságáról.

● *Mi van most a Szegedi Egyetemmel? Kérdezem ezt azért, mert néhány hónappal ezelőtt kisebb zűr volt a megjelenés körül.*

– Tavasszal valóban kétheti lapból havi lappá lettünk. Kisebb formátumban jelentünk meg ugyan, de megjelentünk. Szeptembertől azonban megint kétheti lap a Szegedi Egyetem, mert rájöttünk, hogy hatékonyabbak vagyunk, ha nem havonta jelenünk meg.

● *És mi van a formátummal?*

– Nos, a Szegedi Egyetemre mindig a napilapos formátum volt a jellemző. Ez tavasszal megváltozott, s úgy néz ki, hogy a kisebb és magazinosabb formátum bevált. Mindettől függetlenül mi megpróbálunk úgymond napilaposak, aktuálisak lenni, azzal együtt, hogy a problémákat a mélységükben szeretnénk feltárni. Ha nagyon röviden akarnék szólni, azt mondanám, hogy megtaláltuk a témához a megfelelő formát.

● *A hétköznapi zsurnalizmus, tisztelet a kivételnek, sokszor túlzásokba esik, felületessé és sablonossá válik, a nyelvi igénytelenségről nem is szólva. Hogyan oldja fel mindezt az egyetemi média, amely egyszerre szeretne magazinos és napilapos lenni?*

– A Szegedi Egyetemben, mint minden más normális újságban, szerepelnek szubjektív és objektív módon íródott cikkek. Előbbi vonatkozásában mindenki bátran megírhatja a véleményét, amely persze, nem biztos, hogy a szerkesztőség álláspontját tükrözi. Az objektív írások, tényfeltáró riportok főként az egyetempolitikával és a hallgatói önkormányzat ügyeivel foglalkoznak. Azért ezzel a két témával, mert a hallgatók mindennapjait leginkább ez a két terület/szervezet határozza meg. Ez a két dolog pedig leképezi azt, amit a nagypolitika mutat.

● *Ez eddig tiszta és érthető. De miben más objektivitásában a Szegedi Egyetem, mint a napi sajtó?*

– A stílusában. Bár a tényfeltáró riportjainknál az objektivitásra törekszünk, kell, hogy az írásokban legyen valamilyen plusz, mondjuk egyéni hangvétel. Persze, ez sokaknak nem tetszik, sokaknak viszont kedvére való. Mindezzel a száraz anyagokat szeretnénk érthetővé és ember közelivé tenni az egyetemisták számára. A Szegedi Egyetem arculatát egyébként a szubjektív műfajok – jegyzetek, glosszák, kommentárok, kritikák, recenziók – határozzák meg. Mi azonban szeretnénk egy egységes hangvételt kialakítani, ami minden írásban megmutatkozik. Persze, ez nem jelenti azt, hogy ez az objektivitás kárára válna.

● *Ha már ennyit beszéltünk az objektivitásról és szubjektivitásról, hadd kérdezzem meg: mennyire szabad a Szegedi Egyetem?*

– Nos, a magyarországi felsőoktatási lapok általában a hallgatói önkormányzatok kiadásában jelennek meg. A Szegedi Egyetem nem. Ez egyfajta szabadságot biztosít a szerkesztőségnek, sőt, ily módon sokkal, de sokkal kritikusabban szemlélhetjük a dolgokat.

● *Egy korábbi lapszámotokban hatalmas vihart kavart az az interjú, amelyet Varnus Xavérral készítettetek. Nem mondta nektek senki, hogy ácsi, most már aztán elég?*

– Eddig hivatalosan nem kaptunk semmiféle olyan jelzést arra vonatkozóan, hogy fogjuk vissza magunkat. Nálunk nincs cenzúra, csak öncenzúra. Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy egyetemi polgárok vagyunk, s egyszer diplomát adnak nekünk.

● *Akkor mennyire vagytok szabadok? Mi az a határ, ameddig elmehettek?*

– A Szegedi Egyetemmel kapcsolatosan nincs szankcionalizálás, csak „rosszallás". Azt egyéne válogatja, hogy ki mennyire merész, s mennyire van birtokában a nyelvnek, mert ugye, finoman, cizellált formában bárkiről bármit el lehet mondani. Jelzem, ilyen hangvételű írás már nem egyszer jelent meg a Szegedi Egyetemben. S azt is jelzem, hogy ezek nem a személyes ellentétek miatt íródtak. Nem azért kritizálunk, mert valaki vagy valami nem tetszik, hanem azért, mert a tények arról szólnak, hogy itt valami nem úgy működik, ahogy kellene.

Szabó C. Szilárd

A SZÉF spanyol kapcsolata

Kormányközi együttműködés keretében dolgozott és dolgozik együtt a JATE Élelmiszeripari Főiskolai Kara, valamint a Madridi Ipari Fermentációs Kutatóintézet és a Granadai Egyetem. A három intézmény kapcsolata öt esztendővel ezelőtt kezdődött. Szabó Gábor főigazgató a napokban látta vendégül Concepción Vidalt, a madridi kutatóintézet vezetőhelyettesét, illetve Gloria Urbanot, a Granadai Egyetem tudományos és oktatási rektorhelyettesét.

Megtudtuk, hogy a három intézmény 1993 óta – amikor is a SZÉF jelentős forrást nyert egy pályázaton – működik együtt kormányközi megállapodás keretében. A magyar-spanyol tudományos projekt alapját a mikrohullámú hőkezelés alkalmazása, illetve a hüvelyesek minőségének javítása jelentette. Idén ismét pályázatot nyert a főiskola, aminek következtében továbbfolytatódik a megkezdett kutatómunka. Az újabb hároméves projekt címe: Funkcionális élelmiszer – borsóbázisú száraztészta előállítása.

Concepción Vidal elmondta, hogy a madridi intézetnek 87 munkatársa és három részlege van, úgy mint mikrobiológiai, élelmiszertechnológiai, illetve az élelmiszerek jellemzésével és minősítésével foglalkozó osztály. Míg a fermentációs intézetben kémiai, addig a Granadai Egyetemen biológiai minősítés folyik. *Szabó Gábortól* megtudtuk, hogy a magyar viszonyok között előállított és hőkezelt élelmiszeripari termékeket kijuttatják spanyol kollégáiknak biológiai és kémiai analízisre. Így a spanyolok a különböző eljárások alá vetett magyar termékekről bő információt kaphatnak. De ez visszafelé is áll, csakúgy mint az, hogy a kutatási módszereket is egymástól tanulják meg az együttműködésben résztvevők, amelyekről aztán különböző konferenciákon számolnak be.

Gloria Urbano kérésünkre röviden bemutatta a Granadai Egyetemet. Elmondta, hogy a 18 fakultással rendelkező állami egyetemre 18 ezren járnak. A jogi, orvosi és közgazdasági karra nagyon nehéz bejutni, mivel rendkívül magas pontszámot határoznak meg a felvételin. A Granadai Egyetemen – ahol a képzési idő öt esztendő – évente 150 ezer forint a tandíj. Tandíjmentességet mindössze a hallgatók ötszázaléka kap szociális helyzete, illetve tanulmányi eredménye alapján. A magas tandíj ellenére Spanyolországban a 18-25 éves korosztály 90 százaléka jár valamilyen felsőoktatási intézménybe. Gloria Urbano végezetül elárulta, hogy a felsőoktatási reform keretén belül az utóbbi években hatalmas pénzeket fektetnek a gyakorlatorientált képzésbe.

Sz. C. Sz.

A SZAB hírei

● **Munkatársunktól**

A nyelvtudományi munkabizottságának és a JATE általános nyelvészeti tanszéki nyelvészeti műhelyének sorozatában október 13-án este negyed 7-kor *Németh T. Enikő* és *Ivaskó Lívia* tart előadást „Pragmatikai kutatások az 1990-es években: a VI. nemzetközi pragmatikai konferencia tanulságai címmel".

Október 14-én 11 órától a hematológiai munkabizottság, a transzfuziológiai és hematológiai szakmai kollégium közös szervezésében tudományos ülésen hallgathatnak beszámolót a szakemberek a szegedi hematológiai centrum működéséről, a hazai hematológiai betegellátás szervezeti kérdéseiről, különös tekintettel a szegedi centrumhoz tartozó decentrumokra a hematológiai alapellátást végző osztályokra és szakambulanciákra. Ezt követően tájékoztatást hallhatnak a Transzfúzió című folyóiratról.

Dr. Márton János PhD-értekezésének nyilvános vitáját tartják „Role of cytokines in experimental acute pancreatitis" címmel október 15-én 14 órakor. Este 5-kor a SZAB tudósklub vendégeként *Hámori József* akadémikus, a nemzeti kulturális örökség minisztere „Mi a teendő a magyar kultúrában?" címmel tart bevezető elő-adást.

Varró Vilmos emeritus professzor tanszéki kinevezésének huszonötödik évfordulója alkalmából tudományos jubileumi ülést tart az I. Számú Belgyógyászati Klinika, valamint a Heténvi Géza Baráti Kör október 16-án 15 órakor.

Ötéves a mentálhigiéné-oktatás

● **Munkatársunktól**

Öt évvel ezelőtt indult Szegeden a mentálhigiénés képzés a Magyar Testnevelési Egyetem (MTE) kihelyezett tagozataként. Az évforduló alkalmából szakmai találkozón összegzik az oktatás tapasztalatait október 16-án az újszegedi EKO-Parkban. A tanácskozást a képzés vezetője, *dr. Ónody Sarolta* nyitja meg délelőtt tíz órakor, majd *dr. Tomcsányi Teodóra,* az MTE mentálhigiénés tanszékének vezetője beszél a mentálhigiéné jelenségvilágáról. Ezt követően egykori már végzett diákok előadásait hallgathatják meg. *Fodor Gábor* „A mentálhigiéné tanári pályámon", *Tollas Erzsébet* pedig „Családsegítés – mentálhigiéné" címmel tart beszámolót. Délután fél háromtól kiscsoportos ismerkedésre, tapasztalatcserére nyílik lehetőség, és mentálhigiénés műhelyekben folytatják a beszélgetést. A program zárásaként bemutatkozik a szegedi mentálhigiénés képzésen alakult Improvizációs színjátszó csoport.

Hátrányosan

● **Budapest (MTI)**

Az év végéig elkészül a szociálisan hátrányos helyzetű fiatalok képzését, társadalmi integrációját célzó program. Ebben a témában rendeztek kétnapos konferenciát a fővárosban. Értékelték azt a most lezáruló PHARE-programot, amely a szociálisan hátrányos helyzetű fiatalok speciális képzési rendszerének kiépítését és fejlesztését támogatta.